

Akkor éjjel nem ugattak a kutyák

...ami azért volt utólag feltűnő, mert egyébként kitűnő házőrzők voltak Pajti, Koma és Maxi (Bogár az ugyancsak bogárfekete négy kölyke szoptatásával volt elfoglalva és bölcsen meghúzódott a kutyaháza mélyén), így azután hajnali fél három körül nem kutyaugatásra, hanem az előszoba kerti ajtaján – mint később kiderült-puskatussal történő dörömbölésre ébredtünk. Gondolom szívesen betörték volna az ajtót ezek az egyéb felesleges gondolatokkal nemigen rendelkező ÁVH-s ifjak, de ez a ház mint a kiskert üveges folyosójának nagy ajtaja feletti kicsit hiányos felirat MDCC..stb. hirdette 1700 valahányban épült és egyik ajtaja sem azt szolgálta hogy bármilyen nyikhaj betörje. Apám ment kinyitni az ostromlott ajtót, amikor édesanyámmal, nagyanyámmal aki már nem volt fiatal, de mindig határozott egyéniség volt és öt éves öcsémrel félíg felöltözve kiszóltattak már az egész díszes kompánia együtt volt, vezetőjük egy rövid bőrkabátos barnás arcszínű antant szíjat és pisztolyt viselő agresszíven ordító pasas volt. A szíjat és a fegyvert ismertem, hiszen édesapám korábban katonatiszt volt. A félbőrkabátot meg évekkkel később egy festményen láttam viszont, a festmény címe a „Salgótarjáni csata” volt ahol az úteget maga Rákosi elvtárs irányította (akinek magassága illetve alacsonysága), kinézése szinte megegyezett a bennünket kéretlenül meglátogató figurával, bár ennek volt haja is. Egyébként később derült ki, hogy a salgótarjáni csata a kommunista népköltészet egyik gyöngyszeme volt, a valóságban sohasem került rá sor. Visszatérve az eseményekhez a bőrkabátos ávós előhúzott egy papírt aminek a lényege az volt, hogy egy órát kapunk az összepakolásra, de előbb házkutatást tartanak.

A házkutatás több mint háromnegyed óráig tartott, ennek egy részét kint töltöttem az udvaron, ahol más kutyáinkat nem találva Bogárt kerestem fel, elkészöntem tőle és lelkére kötöttem, hogy vigyázzon kölykeire, mert nem tudom magammal vinni őket. Más kutyáink nem kerültek elő, így máig nem tudom, hogy időnként napszámba besegítő kommunista szomszédaink zárták el őket, amit sokáig feltételeztünk, vagy egyszerűen megmérgezték a kutyákat. Könnyű dolgom volt mert én össze voltam pakolva, játékaim jó része az édesapámtól kapott katonaládában volt és iskolatászkámba is befértek füzeteim és tankönyveim, ezeket magam is fel tudtam tenni a teherautóra ami akkor már bent állt az udvarunkban ezen kívül még az akkor éppen olvasott „Történelmi arcképcsarnok” című könyvről gondoltam, hogy jó lesz magammal vinni mert tovább akarom olvasni, így azt is felpakoltam, hiszen a királyaink képes élettörténetét igen érdekesnek találtam, a továbbiakban pedig szüleimnek segitettem, kisöcsém is igyekezett segíteni, vitte a teherautóhoz amit kézbe kapott.

Az ordító bőrkabátosnak volt néhány önálló akciója, először amikor apám az előszoba szekrényből a szerszámokat kezdte összepakolni és elővette a szekercét akkor egészen elvékonyodott hangon kezdett el vinnyogni, hogy:azt tegye le!tegye le! és jöjjenek ide, jöjjenek ide! Ez már a puskás ávós legénységnek szólt akik az ajtókat őrizték, be is rohantak de semmi zavaró körülmény nem lévén rövidesen kioldalogtak, egy maradt csak benn szűkölő főnöke megnyugtatóására. A másik: édesanyám kivette a szekrényből nercbundáját, de ezt a bőrkabátos udvariasan kivette a kezéből és kettőt simogatva rajta azzal a megjegyzéssel, hogy „erre magának ott nem lesz szüksége” átvitte a szalonba ahova bennünket eleve nem engedett be. (Másnap már voltak rokonaink a házban ami az ott lakó albérlő miatt nem került lezárásra illetve lepecsételésre, de a bundát többet senki se látta)

Néhány perccel több mint negyedóránk maradt -volna- a rakodásra, amit apám nem volt hajlandó tudomásul venni, így ennél azért valamivel több időnk maradt.

Édesapám a Don kanyarból sebesülten hazatért határ vadász egység parancsnoka volt akinek az előrelátás és jó szervezés (hivatalból) a rutinfeladatok közé tartozott, így mi már jó éve az esetleges kitelepítésre szükséges készleteink javarészét könnyen mozgatható ládába

csomagolva tároltuk, időnként frissítve a berakott élelmiszereket. Ki is próbálták, hogy Édesanyám gyengébb lévén meg tudja-e emelni a ládát. Félített bútoraink egy részét és néhány más holmiját Édesanyám megbízható barátnőinek adta át megőrzésre.

A háborús események alatt családunk Budapestre menekült, így hát innen is rendelkezünk evakuálási tapasztalatokkal. Ezzel együtt a felrakodás a magas teherautóra külső segítség nélkül nem volt igazán egyszerű. Amikor bennünket is feltuszkoltak a benzinmotoros Csepel teherautóra már tudtuk, hogy előző életünkön túl, sok szükséges dolgot is hátrahagytunk. A két fegyveres ávós a teherautó végén annak két szélén ült puskájával, mi meg a belsejében. A ponyvás kocsi ponyváját hátul is leeresztették, ha lakott területre érkeztünk, letámasztott puskájukat markolva csak a résen néztek ki jobbról balról.

Kunmadarastól Karcag 16 kilométerre van és arra indultunk. Édesapám nagy hirtelen behúzódtott a leponyvázott kocsi belsejébe és mint később kiderült gyorsan cédulákat írt Kálmán bácsinak címezve aki mint gyógyszerész és melleleg gondnok az egyháznál széles körben ismert ember volt. A cédulákat gyufás és cigarettás dobozokba (utóbbiak abban az időben nem dobozok, hanem papírsomagok voltak) tette, és néhány célba ért. Így Alexander Kálmán és felesége született Garzó Ilona már másnap átvonatoztak Kunmadarasra ahol albérlőnk, aki ugyan nem volt otthon, hiszen Maderspach Viktor mint a Betonútépítő Vállalat mérnöke buzgón, de messze nem önkéntesen építette a helyi szovjet katonai repülőteret, ami valamivel később közép Európa (egyik) legnagyobb repülőtere lett földalatti hangárokkal és fűtött kifutópályákkal. Kálmán bácsi és nagynéném Ilkó néni a házat jól ismerve a házat amíg le nem zárták naponta felkeresték és hátizsákban cipelték magukhoz a családi porcelánokat, fényképalbumokat és egyebet ami az ő értékrendjük szerint fontos volt.

A házat később lepecsételték, fennmaradt egy rossz kézírással és helyesírási hibákkal íródott leltár ami már bútorokat képeket és egyéb javakat nem tartalmazott (kis de értékes könyvtárunkat a szolnoki papírgyárban zúzták be mint később kiderült) egyebeket megsztloptak az elvtársak, hiszen ebben elveik tökéletesen megegyeztek. (Egyedül a családi biblia menekült meg csodával határos módon, a könyveket lapátoló munkás előtt földre esett és szétnyílt a biblia, aminek belső, üres lapjára kézírással voltak jegyezve a születések, házasságok, dátummal, ott találta Kálmán bácsi nevét, aki Karcagon volt gyógyszerész. Történetesen az ember is karcagi volt, így hét végén a bibliával elballagott Kálmán bácsihoz.) Koradélután megérkeztünk a Hortobágyra Polgár és Hajdunánás közt Lenin tanyán találva magunkat, ahol a korábban Dél-Magyarországról elhurcoltak már berendezkedtek. Érkezésünk után következett a rendőrség illetve a rendőr egyenruhába öltözött ávósok őrsenek a felkeresése ahol az azonosítás mellett az ávósok értéktárgyaiktól is megfosztották a kitelepítetteket. A gyerekekre nem sok ügyet vetettek, így édesanyám karóráját nyakláncát nagyanyám a fülbevalóját és pénzt meg egyebeket öcsém és az én zsebembe tette. Ezt az akciót egy Fábrián nevű ávós vezette akit pléhfogúnak becézett a tábor népe, alul felül fényes fémszínű fogkoronái miatt – gondolhatni, hogy milyen megnyerő mosolya volt.

A tizenhat kunmadarasi családot egy kisebb juhakolba terelték ahova jó egy méternyi szalmával bealmoztak, az akol végén levő nyílást megpróbáltuk betömni, hiszen november volt. A vastag szalmaréteg és az alacsony aklot lehetetlenné és testük melegével temperáló elhurcoltak azután női sikoltásra riadtak fel az éjszaka közepén, Kele Imre felesége akarta kislányát megsimogatni de az alvó gyereken egy hatalmas varangy melengette magát – másnap a szalmát felszedve több veder varangyosbékát hordtunk ki a juhakolból.

Voltaképpen ez volt az első másfél napunk története.

Előzmények , illetve előjelek :

Kitelepítésünk (1951 nov. 9) nyarán Nagyanyámmal voltunk otthon a madarasi Méhes házban. Egyszer csak megjelent Scheiner doktor, egy elég magas doktor volt, közismert kommunista, érkezésén meglepődtünk, mert talán akkor már nem is lakott Madarason. (Ez a doktor a községbe érkezése óta neheztelt a családra, mert azt mondta Méhes Dezső nagyapámnak, hogy a továbbiakban az ő betege lesz nem a Fodor doktoré. Nagyapám meg közölte vele, hogy nincs szándékába orvost változtatni. Efféle pökhendi ajánlkozásokhoz egyébként se volt szokva. Úgy tudom, Fodor doktor néha együtt vadászott nagyapámmal, és jól megértették egymást.)

Scheinert senki se hívta, de köszönt és bejött a házba. Két kezét hátra téve nagy lépésekkel végigjárta a lakást, majd kijelentette, hogy ez a ház tökéletesen alkalmas egy mezőgazdasági szövetkezet központjának. Az is lett.

Scheinerrel két család megalkudott, ők el tudtak menni időben a kitelepítés előtt.

A Községháza előtt megállt egy autó, 1951 szeptemberében, vagy októberben. A kommunista párt képviselői is ott székelték abban az időben. A kocsit kivívta csodálatunkat, Vass István (utóbb használt teljes neve Vass István Zoltán, a helyi református lelkész fia) osztálytársammal és igen jó barátommal oda is mentünk és a sofőrtől megkérdeztük, hogy milyen kocsit ez, mert soha ilyen autót nem láttunk. A kocsit hatalmas volt, igen kényelmesnek tűnt összehasonlítva ahhoz a kevés kocsihoz amit már láttunk korábban. Az autó különlegessége az volt, hogy a karosszéria hátul takarta az egyébként is nagyon áramvonalas kocsi hátsó kerekét lenyúlva egészen a tengelyvonal alá. A sofőr azt mondta, hogy „hödzön”. Másnap mindketten be is írtuk a dolgozatunkba én, hogy hödzön, barátom meg, hogy hóbzön -meg is mosolyogtam magamban, de nem volt igazam, mert helyesen Hudson-nak hívták ezt a márkát, mint a folyót – ugyanis a kocsi amerikai volt, és valami igen magas rangú kommunista jöhetett vele – feltehetőleg a kitelepítést előkészíteni. Ezt a karosszéria megoldást limuzinjain a Hudson 1949-től használta, tehát a kocsi igen új volt. Ilyen luxusautók, köztük több Hudson Rákosi „pártgarázsában” volt, akadt olyan budapesti kitelepített, akit azért vittek el, mert egy nagyteljesítményű autó volt a birtokában.

Bánhegyesi Jóska nov. 8.án a kunmadarasi piactéren látta éjfél körül a ponyvás teherautókat. Későn ment haza, azt hiszem a disznótor húzódozott el valamelyik rokonuknál, nem sokat alhattak mire őket is felpakolták, másnap már a lenintanyai juhakolban alhatott..